

Sygn. akt V KK 335/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

SSA del. do SN Mariusz Młoczkowski

Protokolant Katarzyna Wełpa

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy,
w sprawie **A. P.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne pozbawienie wolności
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 kwietnia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 10 kwietnia 2014 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 14 stycznia 2014 r.,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2) zarządza zwrot A. P. uiszczonej opłaty od kasacji.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 stycznia 2014 r. zasądzono na rzecz A. P. od Skarbu Państwa kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności. Dalej idące żądanie wnioskodawcy oddalono. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 10 kwietnia 2014 r. wyrok Sądu Okręgowego utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego rozstrzygnięcia kasację wniósł pełnomocnik A. P., zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu:

1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. przez nienależyte, gdyż niepełne i powierzchowne, rozważenie sformułowanych w apelacji zarzutów związanych z podstawami ustalenia należnego wnioskodawcy zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jak również skrajnie uproszczone i pozbawione głębszej motywacji uzasadnienie przekonania Sądu Apelacyjnego o bezzasadności tychże zarzutów, polegające zdaniem skarżącego na:

- a) całkowitym zaniechaniu rozważenia zarzutu apelacji dotyczącego istotnego pogorszenia się stanu zdrowia wnioskodawcy zaistniałego po zwolnieniu go z izolacji aresztowej, związku tego faktu z niesłusznym pozbawieniem wolności i jego wpływu na rozmiar doznanej krzywdy, a tym samym na wymiar zadośćuczynienia;
- b) ogólnikowym i arbitralnym skwitowaniu zarzutu apelacji, dotyczącego nienależytego zmiarkowania przez Sąd Okręgowy całokształtu okoliczności faktycznych wpływających na prawidłowe ustalenie rozmiaru doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, a tym samym na wymiar zadośćuczynienia;
- c) dokonaniu bezpodstawnego, niemającego jakiegokolwiek związku z przedmiotową sprawą i oderwanego od jej realiów „porównania” wysokości zadośćuczynień zasądzanych w sprawach dotyczących osób represjonowanych z kwotą zadośćuczynienia zasądzonego na rzecz wnioskodawcy w wyroku Sądu Okręgowego i wyciągnięcie z tego „porównania” wniosków niekorzystnych dla wnioskodawcy;
- d) zastąpieniu rzetelnej i pełnej oceny zarzutów oraz argumentów podniesionych w apelacji i jej uzasadnieniu niedopuszczalnym wywodem,

dotyczącym okoliczności faktycznych mających związek z czynami zarzucanymi wnioskodawcy, od popełnienia których został on prawomocnie uniewinniony, co z kolei stanowiło niedozwoloną ingerencję w sferę prawomocnie osądzoną, a ponadto wyjście poza granice apelacji i dokonanie, na niekorzyść wnioskodawcy, ustaleń wykraczających poza ustalenia przyjęte przez Sąd Okręgowy z jednoczesnym wyciągnięciem z nich niekorzystnych dla apelującego wniosków w aspekcie określenia wysokości należnego mu zadośćuczynienia;

2. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia a to art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie, wyrażające się z jednej strony w niedostatecznym rozważeniu całokształtu okoliczności wpływających na prawidłową ocenę rozmiaru krzywdy wynikłej dla wnioskodawcy z niesłusznego pozbawienia wolności, z drugiej zaś w wyeksponowaniu okoliczności niemogących mieć związku z prawidłowym ustaleniem rozmiarów tej krzywdy, co doprowadziło Sąd Apelacyjny do utrzymania w mocy rozstrzygnięcia oddalającego żądanie w zakresie zadośćuczynienia ponad kwotę 30.000 zł, podczas gdy w realiach przedmiotowej sprawy tak określona kwota jest rażąco niewspółmiernie niska w stosunku do rzeczywistych rozmiarów doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, nie spełnia, zatem funkcji kompensacyjnej i nie może być uznana za „sumę odpowiednią”.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sadu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania temuż Sadowi w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na kasację, Prokurator Prokuratury Apelacyjnej wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wnioskodawcy okazała się zasadna. Wyrok Sądu Odwoławczego w zakresie rozpoznania sformułowanych w apelacji zarzutów dotyczących wysokości przyznanego wnioskodawcy zadośćuczynienia, nie spełnia standardów określonych w art. 433 § 2 k.p.k. oraz 457 § 3 k.p.k.. Sąd Odwoławczy nie odniósł się do powołanych w apelacji argumentów, wskazujących na ponadprzeciętny charakter

krzywdy doznanej przez wnioskodawcę z tytułu oczywiście niesłusznego zastosowania tymczasowego aresztowania. Pomiął także podniesiony w apelacji zarzut, że wysokość zadośćuczynienia nie uwzględnia dalszego uszczerbku na zdrowiu, jakiego miał doznać wnioskodawca w związku z zastosowaniem tymczasowego aresztowania, lecz już po uchyleniu tego środka zapobiegawczego. Sąd Odwoławczy, co prawda stwierdził, że Sąd I instancji „*nie stracił z pola widzenia żadnej z okoliczności, które powołuje apelujący pełnomocnik*”, jednak wskazał równocześnie na te fragmenty uzasadnienia wyroku Sądu I instancji, które nie odnoszą się do kwestii uszczerbku na zdrowiu wnioskodawcy, do którego doszło już po zwolnieniu go z aresztu. Nie oceniając, czy zarzuty postawione w apelacji są zasadne, czy też nie, ich całkowite pominięcie przez Sąd Odwoławczy stanowi niewątpliwie rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

W apelacji wskazano na konieczność uwzględnienia przy określaniu wysokości zadośćuczynienia wyroków sądowych wydawanych w podobnych sprawach. Sąd Odwoławczy odnosząc się do tego zarzutu, wskazał na „*fakty zasądzenia tytułem zadośćuczynienia ofiarom represji za działalność patriotyczno-niepodległościową na podstawie tzw. Ustawy lutowej kwot kilkudziesięciu tysięcy złotych za pozbawienie wolności trwające wiele lat*”. Brak jest przy tym jakiegokolwiek odniesienia do konkretnych rozstrzygnięć, ani też wskazania argumentów, ze względu na które stosowanie tej właśnie ustawy miałyby wyznaczać standard dla ustalania wysokości zadośćuczynienia w sprawach związanych z oczywiście niesłusznym tymczasowym aresztowaniem. Należy przy tym podkreślić, że Sąd Odwoławczy nie odniósł się wprost do zarzutów podniesionych w apelacji, a dotyczących konieczności uwzględnienia przy zasądzeniu zadośćuczynienia orzecznictwa sądowego w podobnych sprawach.

Niezrozumiała jest także argumentacja Sądu Odwoławczego zawarta w pkt 3 na str. 8 uzasadnienia wyroku, z której wynika, że czynnikiem wpływającym na niezasadność roszczeń wnioskodawcy było jego „*wysoce nieetyczne*” zachowanie, w zakresie kontaktów z W. B. Jak stwierdził Sąd Odwoławczy, takie „*nieetyczne zachowanie wnioskodawcy nie może być pomijane*” przy ocenie kwoty zasądanego zadośćuczynienia. Sąd Odwoławczy nie wskazał przy tym

jakiegokolwiek podstawy normatywnej dla takiego twierdzenia, zaś obszerność wywodów Sądu Odwoławczego w tym zakresie świadczy o tym, że okoliczność ta miała istotne znaczenia dla utrzymania w mocy wyroku Sądu I instancji.

Mając na względzie powyższe okoliczności, należało uchylić wyrok Sądu Odwoławczego. Sąd ten, ponownie rozpoznając sprawę, zobligowany będzie do rzetelnego odniesienia się do wszystkich zarzutów w apelacji dotyczących ustalenia wysokości zadośćuczynienia przez Sąd I instancji. Zobligowany będzie także do takiej oceny okoliczności, które mogą mieć wpływ na wysokość tego zadośćuczynienia, która uwzględniać będzie obowiązujące regulacje Kodeksu cywilnego oraz zasady konstytucyjne, w szczególności zasadę równości.